

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 50 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
mali oglasi po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnitva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Surjavevi št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Vlada brez Slovencev in Hrvatov.

Popolnoma neparlamentarna rešitev „krize“.

Vlado je sestavil Velja Vukičević.

Vlada nima zasedaj za seboj nobene parlamentarne stranke.

Vlada bo vladala zaenkrat brez parlamenta.

Parlament odgoden in se skliče šele 1. avgusta.

DEMISIJA VLADE NIKOLA UZUNOVIČA.

Belgrad, 17. aprila. (Izv.) Potem ko se je z ozirom na ponovno kampanjo italijanskega časopisja in italijanskega javnega mnenja proti naši državi pričakovalo, da se ustvari močna vlada najširše koncentracije, ki bi v vsakem danem slučaju lahko energično nastopila na zunaj kakor tudi nadaljevala započeto delo notranjepolitične konsolidacije in gospodarske okrepitve države, se je ponudba Voje Marinkovića, da vstopi eventualno z Demokrasko zajednico v vlado, tolmačila v tem smislu in so se pričakovali tozadevni koraki.

V soboto 16. aprila se je ob 7 zvečer sestala seja ministrskega sveta, na kateri se je v navzočnosti ministra dr. Kulovca soglasno sklenilo, da poda vlada z ozirom na različne važne dogodke zadnjega časa, katerih zaenkrat še ni mogoče dovolj označiti, ostavko.

Takoj nato se je ministrski predsednik Nikola Uzunović podal na dvor h kralju, kateremu je izročil prošnjo po ostavki s pismeno motivacijo, v kateri vlada pravi: »Po izglasovanju državnega proračuna, finančnega zakona in potrebnih pooblastil za izvajanje postavljenega gospodarskega programa, kakor tudi po zaključitvi posojila 30 milijonov dolarjev, katera vsota se mora na najbolj koristen in racionalen način izkoristiti, kakor tudi zaradi vseh drugih državnih poslov, je potrebno, da dobi vlada še bolj čvrsto, široko in stabilno podlago. Da bi se taka vlada mogla sestaviti, mi je čast podati ostavko celokupnega kabineta in prositi Vaše Veličanstvo, da jo blagovolji sprejeti. Prosimo itd.«

Po odhodu iz dvora je Uzunović podal časnikarjem, ki so ga seveda trumoma obsuli, izjavo, v kateri pravi, da je kralju podal ostavko in da bo dal nalog, da se časnikarjem dajo na razpolago motivi, ki so vodili vlado k temu koraku. Dejal pa je, da v tem trenutku časnikarji nimajo pravice od njega zahtevati posebnih izjav, kar da bodo samji uvideli. Misli pa, da bo prišel za njim tisti, ki jim bo ugodil. On da za sedaj samo želi, da bi ono, kar pride, bilo koristno za narod in državo.

POVERITEV VELJE VUKIČEVIČA S
SESTAVO VLADE.

Nikola Uzunović je odšel nato v predsedstvo vlade, kjer se je sestel z radikalnimi ministri ter z ministrom dr. Kulovcem in podpredsednikom Jugoslovanskega kluba poslanecem Sušnikom, katere je obvestil, da je kralj ostavko vlade sprejel. Ob pol 10 je bil na dvoru sprejet predsednik narodne skupščine Marko Trifković. Na njegov nasvet je kralj poveril mandat za sestavo vlade Velji Vukičeviću. Konzultiral se ni noben klub in tudi ne Jugoslovanski.

Velja Vukičević se je nato ob pol 11 ponoči podal h kralju na dvor in je, odševši iz dvora, podal časnikarjem, ki so ga v gruči oblegali, izjavo. Vršil se je sledeči razgovor:

»Dobilj ste mandat? Ali za sestavo delovne vlade?«

»Za vlado, kakršno sestavim ... Dobil sem neomejen mandat za sestavo delovne vlade.«

»Ali boste še danes ponoči kaj podvzeli?«
»Ne bom ničesar!«

Nadaljnjih izjav Velja Vukičević ni hotel dati. Zdelo se je samoposebi razumeno in se je splošno tako smatralo, da bo akcijska Velja Vukičevića šla predvsem za tem, da se razširi sedanja koalicija z vstopom Demokrasko zajednice v vlado. Takoj danes zjutraj je podvzel Velja Vukičević korake za sestavo vlade. V prvi vrsti je imel konferenco z Vojo Marinkovićem.

NOVA VLADA.

Tekom teh pogajanj je prišlo do končnega sporazuma in opoldne ob 12 na katoliško veliko nedeljo je bila sestavljena vlada, ki je ob 1 popoldne prisegla. Nova vlada je sestavljena sledeče:

Predsednik in zastopnik notranjega ministra ter ministra za prosveto Velja Vukičević;
vojni minister general Hadžić;
zunanjji minister Voja Marinković;
minister za pravosodje in zastopnik ministra za veroizpovedanje dr. Milan Srskić;
minister za agrarno reformo in zastopnik ministra za zdravstvo dr. Nikola Andrić;
minister za gozdarstvo in rudarstvo in zastopnik ministra za konstituanto dr. Kosta Kumanudi;

poljedelski minister in zastopnik ministra za pošte Svetožar Stanković;

trgovinski minister dr. Mehmed Spaho;
minister za socialno politiko Aca Miović;
finančni minister dr. Bogdan Marković;
železniški minister general Milosavljević;
minister javnih del dr. Ilija Šumenković;
minister brez portfelja dr. Ninko Perić.

Predsednik nove vlade ni dozdaj časnikarjem hotel podati še nobene izjave. Ob 6 zvečer je odšel h kralju na avdienco.

ODGODITEV

PARLAMENTA DO 1. AVGUSTA

Belgrad, 17. aprila. (Izv.) Takoj po prisegi nove vlade je kralj odpotoval v Topolo. Pred svojim odhodom je podpisal ukaz, s katerim se zaključuje zasedanje skupščine in določa novo zasedanje 1. avgusta 1927. Tako je izjavil časnikarjem Velja Vukičević.

ZNAČAJ NOVE VLADE.

Belgrad, 17. aprila. (Izv.) Nova vlada, koje sestava je brezdvomno vse presenetila, nosi oseben značaj, in sicer je označena najbolj po osebi Velje Vukičevića. Velja Vukičević je bil do nedavna predsednik kluba Ljube Jovanovića, oziroma jovanovičevskih desdentov radikalne stranke. Osebo je moč zelo simpatičen in je bil vsaj dosedaj prijatelj Slovencev ter v dobrih stikih z Jugoslovanskim klubom, oziroma njega načelnikom dr. Korošcem. Potem ko je vstopil v zadnjo vlado Nikole Uzunovića, je bil zopet sprejet v radikalni klub. Vukičević je bil že večkrat minister in je znan kot oseben prijatelj kralja, s katerim hodi na lov.

Po leg jovanovičevca Vukičevića je najznačilnejša oseba v novem ministrstvu minister za zunanje zadeve Marinković. Kolikor je videti iz dosedanjega položaja, nima Voja Marinković za seboj cele Demokrasko zajednice, ampak samo one člane te stranke, ki so pod njegovim vodstvom od nekaj v nasprotju z Ljubo Davidovičem delali za vstop

v vlado. Prevzetje portfelja za zunanje zadeve od strani dr. Marinkovića bi značilo, vpoštevalo njegov govor ob priliki zunanjepolitične debate pri proračunski razpravi v narodni skupščini, akcentuiranje energičnega nastopa proti intrasigntni in agresivni politiki Italije napram naši državi, kar popolnoma odgovarja stališču, ki ga je pod egido SLS zavzemala itak že Uzunovičeva vlada, vrh tega pa — ako se sme sklepati na bodočo zunanjepolitično smer Voje Marinkovića kot ministra iz njegovega omenjenega govora ob proračunski debati v narodni skupščini — nekako bolj odklonilno stališče napram Društvu narodov, ki ga SLS smatra, čeprav Društvo narodov ni popolno, vendarle kot najboljši instrument za ohranitev mednarodnega mira. Nadaljnji moment je to, da je Marinković znan kot zagovornik bolj pristranih odnosov do Bolgarije in kot odlični zastopnik gesla: »Balkan balkanskim narodom!«, radi česar pomeni imenovanje Marinkovića za zunanjega ministra podudarek tega pravca, ki ima svarični značaj proti Italiji, katera po Albaniji posega na Balkan. Prav zaradi tega, ker smernice dr. Marinkovića sovpadajo s smernicami one politike, ki jo je začela zadnja Uzunovičeva vlada napram Italiji in katera politika je imela že velike uspehe, ni razumljivo, zakaj se je v momentu, ko konflikt z Italijo še ni rešen, izmenjal minister Perić z drugim.

Nadalje je nova vlada označena po tem, da se pri njeni sestavi ni oziralo niti na posamezne parlamentarne klube, niti se je računalo z eventualno večino v narodni skupščini. Način reševanja krize je bil brezdvomno neparlamentaren. To vzbuja bojazen, da so pri sestavi te vlade sodelovali momenti, ustvarjeni po zakulisnih spletkah, ki so se bile začele že izpočetka, ko se je bila sestavila zadnja Uzunovičeva vlada in ki zasledujejo cilj, da se zada parlamentarizmu zadnji udarec. V prvi vrsti pomenja ta vlada jak afront proti pašičevcem, ki se nahajajo sedaj v presenetljivi aliansi z Uzunovičem, oziroma s centrom radikalne stranke, katerega so pašičevci prej dolžili namer proti parlamentarizmu in demokratizmu, pa so se zdaj znašli skupaj z njim v geslu: »Za narod in parlamentarizem!« Opazi se tudi seveda vstop muslimanov v vlado, in sicer onih, ki so za tako zvano belgradsko orijentacijo. Sploh je sedanja vlada vlada samih Srbov. Velika večina radikalov izjavlja, da nima do vlade Velje Vukičevića absolutno nobenega zaupanja in je gotovo, da bo pri velškanski večini radikalov zadela na najodločnejši odpor v imenu Pašičevega programa narodne demokracije, ljudske volje in parlamentarizma. Kljub temu menj Velja Vukičević in se nadeja, da bo uspel in dobil večino v radikalnem klubu.

VOLIVNI MANDAT?

Belgrad, 17. aprila. (Izv.) V zvezi s tem, da je parlament odgoden do 1. avgusta, se razširja iz vladnih krogov vest, da ima vlada poleg delovnega značaja, ki bi obstojal v tem, da izvrši program, za katerega je ustvarila prejšnja vlada podlago s finančnim zakonom in svojimi važnimi ukrepi gospodarskega pomena, tudi volivni značaj. Na drugi strani se pa misli, da je to le pritisk predvsem na radikalni klub in na druge, da bi se tej vladi ne upirali in ji dali večino iz bojazni, da ne bi prišlo do volitev.

Kljub temu, da so vsi politični krogi priznavali, da je zadnja Uzunovičeva vlada, v kateri je sodelovala SLS, izvršila v gospodarski in finančni politiki države temeljit preokret na boljše in da je ta vlada vsakokrat dobivala zadostno večino v parlamentu za svoj pravec in svoje delo, so vendar že od vsega

začetka zakulisne spletke, katerim je cilj, da bi se parlamentarizem strmoglavil, delale na to, da se ta vlada vrže.

Protiparlamentarni in protidemokratski izvor nove vlade je zadostno označen po načinu, po katerem se je iznenada pojavila, tako da napravlja več ali manj vtis svoje vrste državnega udara.

SLS je s svojim poštvalnim delom tekom dveh mesecev v vladi, prevzemajoč zaradi višjih interesov odgovornost tudi za marsikaj, kar ji ni bilo ljubo, dokazala, da je eminentno konstruktivna stranka, česar ji niso priznavali samo radikali, ampak tudi opozicijske stranke. SLS se zaveda, da je z vso iskrenostjo stavila v težkem zunanem in notranjem političnem položaju državi vse svoje moči na razpolago in da so vse uredbe, ki služijo izboljšanju gospodarskega stanja, nevenljiva njena zasluga. Po iniciativi SLS je pršel tudi v našo po popustljivosti in nemarnosti prejšnjih režimov zavoženo zunanjo politiko, zlasti z ozirom na Italijo, nov duh in nov elan, saj je na pravilni usmeritvi politike naše države napram Italiji najbolj interesirana ravno SLS, ki moralno predstavlja celokupen slovenski narod. Tudi socialna politika je krenila po zaslugi SLS na nova pota in lahko rečemo, da ni samo naša država, ampak tudi ves ostali svet videl v vladi, v kateri so bili Slovenci, prvi resnični in energični preokret politike SHS na bolje. Zato je čisto pravi vtis, ki ga je napravil način rešitve sedanje krize na našo javnost, da je to brskiranje slovenskega naroda, ki bo v tem narodu dobilo tudi primeren odmev, na kar iniciatorji tega čudnega preobrata najbrž niso mislili.

Pri vseh dosedanjih borbah se je SLS naslanjala na voljo ljudstva, zato ji je tudi slovensko ljudstvo dajalo svoje zaupanje. Nič ne dvomimo, da ji bo slovenski narod to zaupanje tudi v naprej ohranil in da bo ostal neomajan tudi v novi situaciji. Zaenkrat konstatiramo h koncu samo še to: V težki zunanji in notranji politični in gospodarski situaciji, v kateri se v sedanjem momentu nahaja država, zelo dvomimo, če je to dober izhod, da je vlada g. Velje Vukičevića sestavljena samo iz zastopnikov bratskega srbskega naroda.

Značilen perfiden izbruh
St. Radića proti SLS.

Belgrad, 17. aprila. (Izv.) Danes se je tu razširila jako značilna izjava Stjepana Radića, ki v svoji blaznosti in zlobnosti presega vse njegove dosedanje in kateri zaradi njene gorostasnosti ne bi bilo pripisovati nobenega resnega pomena, ako ne bi klub svoji blazni nevdržnost razodevala mentalitete izvestnih krogov, ki iz vsega početka z najgršimi sredstvi blatijo SLS in njenega načelnika. Radić izjavlja, da politični položaj stoji pod vplivom zunanjih dogodkov. Kolikor je on slišan in čital, je dr. Korošec dobro informiran, kaj se v Italiji dogaja. Informiral ga pa je jezuitski kolegij v Ljubljani, kar je isto kot fašisti! Deštvo je, da se jezuiti in fašisti skupno borijo proti framasonom. Zdjaj je jasno, zakaj Korošec ni hotel vstopiti v peto Uzunovičovo vlado, zato namreč, ker so v njej bili Hrvatje. Korošec pa je očitno vzel nase obvezo, da ne bo šel v vlado, v kateri so radičevci. (Takrat pa je Radić sam izjavil, da on ne mara SLS v vlado, ker so to kleirkalci. Op. ur.) Tako so namreč hoteli jezuiti in fašisti. Korošev klub se sicer imenuje jugoslovanski, in resnici pa nikoli ni bil jugoslovanski in tudi danes ni, ampak je odvisen od Rima. Korošec nima in ni imel čuvstev spoštovanja in pameti, da

bi videl, koliko škoduje Slovincem in državi, da je on izbacil radičevce iz vlade (kje in kdaj? Op. ur.). Mussolini ne ve, da je seljačka stranka izstopila iz vlade zaradi oblastnih volitev (stavek prej je Radič rekel, da ga je »izgural« *iz vlade Korošec, takoj nato pa pravi, da je sam izstopil. Op. ur.). Mussolini vidi samo, da so Hrvati šli iz vlade, ko so vstopili vanjo Slovenci. On sklepa iz tega, da se Hrvati in Slovenci sovražijo, da bo zato naša dr-*

žava na prvi njegov udarec razpadla. Treba je imeti pred očmi to, da je Korošec dosegel, da bodo slovenske oblasti popolnoma samostojne in da bodo dobile svoje premoženje. Finančni minister je stal na stališču, da naj to velja za vse pokrajine, toda temu sta se protivila Korošec in Srškić, ter so hrvatske oblasti ostale v zraku. Korošec je vedno zastopal tezo proti Hrvatom.

države vsekako ne bodo proti Kitajski izvajale nobenih represalij in se tudi eventualne angleške kazenske ekspedicije ne bodo udeležile. Admiral Bullard je v svojem poročilu poudaril, da za Amerikance na Kitajskem ni nobene resne nevarnosti. Na prošnjo ameriške trgovske zbornice je odplula v Hankov ena križarka in dva rušilca.

Sangai, 17. aprila. (Izv.) Na Jangtseju je prišlo zopet do bojev med ameriški vojnimi ladjami in obrežnimi baterijami.

Diplomatični odnošaji med Rusijo in Kitajsko definitivno prekinjeni.

London, 17. aprila. Iz Pekinga poročajo, da je ameriško poslanstvo sklenilo prestaviti svoj sedež v Tientsin. Dalje poročajo, da je csobje sovjetskega poslanstva včeraj zapustilo Peking, odpravnik poslov pa bo odpotoval tekom tedna. S tem so prekinjeni diplomatični odnošaji med Moskvo in Pekingom.

Bethlen navdušen za Italijo.

Budimpešta, 17. aprila. Izv. Ministrski predsednik Bethlen je takoj po svoji vrnitvi iz Rima izjavil svoje popolno zadovoljstvo nad uspehi svojega potovanja. Poudaril je, da je hotel v Rimu predvsem pospešiti rešitev vprašanja izhoda Madjarske na morje in sklenitev prijateljske pogodbe z Italijo.

Vojne demonstracije Italije.

Rim, 17. aprila. (Izv.) Iz Reke se poroča, da je tam napravljen razpored vaj italijanskega vojnega brodogradilstva, ki se bodo vršile preko leta. Po teh vesteh se junija meseca zbere vsa italijanska mornarica v Gaeti in začne ma-

Glede reškega vprašanja je izjavil Bethlen, da je še pred svojim odhodom prejel od jugoslovanske vlade obvestilo, da Belgrad glede transnitnega prometa ne bo delal nikakih ovir. V Rimu se sicer ni sklenilo nič definitivnega, pač pa so se ugotovile smernice, po katerih se bodo vodila strokovna pogajanja in razprave o komisijah. Bethlen je gostobesedno slavil Mussolinija in dejal, da bodo Madjari fašizem in njegov ustroj proučili in ga posnemali. Reforme, ki so se v Italiji obnesle, bo prevzela tudi Madjarska.

Zdravstveno stanje rumunskega kralja ni več smrtnonevarno.

Budimpešta, 17. aprila. (Izv.) Ministrski predsednik Avarescu je zbornici predložil dekret, s katerim se zaključuje zimsko zasedanje. Pri tej priložnosti je imel govor o stanju kralja. Kralj trpi na težki bolezni, ki zahteva posebnega zdravljenja. Kralj je zelo oslabil. Poleg tega se je težko prehladil. Zato je poklical belgijskega zdravnika dr. Sluisa v Budimpešto, da bi ugotovil, če more to prehlajenje odločilno vplivati na nadaljnji potek bolezni. Sluis je ugotovil, da prehlajenje ne bo imelo nikakih posledic, da pa se zdravljenje more nadaljevati šele, ko bo kralj prišel zopet k moči. Lahko pa sedaj dam javno zagotovilo, tako je poudaril Avarescu, da se zaenkrat ni bati nobene nesreče in nobenih komplikacij. Upam, da bo kralj csebnopr pristvoval otvoritvi prihodnjega parlamentarnega zasedanja in sam govoril prestolni govor.

Italija začela kampanjo tudi proti Franciji.

Rim, 17. aprila. (Izv.) Vse italijansko časopisje brez izjeme piše ostre članke proti Franciji. Francosko časopisje, predvsem pa »Tempo«, je ob priliki izjave tiskovnega urada italijanskega ministrskega predsedstva, da se v eventualno obnovitev direktnih pogajanj med Italijo in Jugoslavijo ne sme na noben način mešati tiranska pogodba, to izjavo obžalovalo kot izredno važen internacionalen dogodek, ki pomenja poostreitev odnošajev med Italijo in Jugoslavijo in vsebuje nevarnost za internacionalni mir.

Z ozirom na to piše »Tribuna«, da ima pisava »Tempo« *oficiozen značaj in dokazuje, da se Francija v zadevi jadranskih vprašanj vtika v stvari, katere se je absolutno nič ne tičejo. Neupravičene sumnje proti Italiji glede tiranske pogodbe dokazujejo poseben trud francoske javnosti, vplivati ob Belgrada, da bi se inscenirala proti Italiji kampanja celokupnega framazonstva. To je v velikem nasprotju z odgovorom, ki ga je dal predsednik republike Doumergue novemu italijanskemu*

poslaniku v Parizu, da je treba ustvariti tesen sporazum med Francijo in Italijo.

Še bolj ostra so pa izvajanja »Giornale d'Italia«, ki pravi, da fašistična Italija zahteva, da se Francija ne vmešava v njeno notranjo (!) politiko. Zadržanje francoske vlade dokazuje, da je francoska vlada vsaj nehoteno in indirektno soudeležena v zaroti vseh antifašističnih elementov proti Italiji. Nadalje napada »Giornale d'Italia« *Francijo, češ, da hoče raznaroditi italijanske državljane, ki se nahajajo v Franciji zaradi dela. Francija nasprotuje na vsej črti italijanski zunanji politiki, katera skuša v svoji legitimni težnji po ekspanziji rešiti ta pereči problem na popolnoma miroljuben način. Kljub temu se Francija prizadeva v vsakem slučaju in povsod to politiko paralizirati. Ne razumemo na primer, kaj ima Francija iskati na Balkanu in ob Jadranskem morju, ki je daleč od njenih pri-znanih interesov.*

»Agenzia di Roma« *opozarja na veliki francoski gradbeni plan za vojne ladje.*

Nadaljnje hujskanje „Giornale d'Italia“ proti Jugoslaviji.

Rim, 17. aprila. (Izv.) »Giornale d'Italia« *piše v uvodniku: »Belgrajski protesti izdajajo naravno sovraštvo organ zatorjev ponesrečenega puča v Albaniji proti Italiji. Dokazi za krivdo jugoslovanske vlade so številni. Jugoslavija se zaman trudi, da se reši obsodbe veslesil. Belgrad še vedno vztraja na tem, da je vprašanje nettunskih konvencij vezano s tiranskim paktom. Toda med tema dvema vprašanjema ni nobene zveze, nasprotno, Italija je še upnik Jugoslavije, in sicer zaradi tretje cone, ki jo je Italija predčasno izpraznila, predpostavljajoč, da bo Jugoslavija izpolnila obveze, katere je ob tej priliki sprejela, da bo namreč Italijanom v Dalmaciji zagotovila vse njihove narodne pravice.«*

Rim, 17. aprila. (Izv.) »Tribuna« *porablja dejstvo, da je bil v finančnem zakonu sprejet člen 342 zato, da napada jugoslovansko vlado, češ, da hoče s tem zakonom uničiti ita-*

lijanski element v Dalmaciji materialno in moralno. Dalmatinski Italijani niso priseljenici, ampak »narodnostna skupina svetle civilizacije, koje izvir sega nazaj stoletja in stoletja«. Ko je Italija po rapalski pogodbi žrtvovala toliko teritorija, je storila to samo zato, da reši narodne pravice Italijanov v Dalmaciji. Toda Jugoslavija je te svoje obveze kršila in noče zdaj sprejeti niti nettunskih pogodb, ampak je celo uzakonila sovražni člen 342.

(To je pač vrhunec nesramnosti fašistovske vlade. Kaj pa narodne pravice pol milijona Slovincem in Hrvatov v Italiji, ki so izpostavljeni najhujšemu terorju brez vsakega, kakršnega jamstva za njihovo gotovost in moralno narodno eksistenco, dočim ima peščica italijanskih priseljenecv v Dalmaciji vse svoje narodne pravice in celo lastno šolstvo, katerega se nihče ne dotika.)

Rusija je za svetovni mir.

Berlin, 17. aprila. (Izv.) Namestnik komisarja za zunanje zadeve Litvinov je ob peti obletnici, odkar se je sklenila prijateljska pogodba med Rusijo in Nemčijo, poslal zunanjemu ministru dr. Stresemannu pozdravno pismo, v katerem poudarja, da sta obe vladi sistematično gojili in izpolnjevali prijateljske odnošaje. Vlada sovjetske zveze je uverjena, da je to prijateljsko razmerje v popolnem soglasju z interesi obeh držav. Litvinov izraža prepričanje, da bo-

do načela, ki so se doslej tako odlično obnesla, tudi v bodočnosti temelj za dober razvoj rusko-nemških odnošajev. To razmerje bo najbolje služilo ohranitvi miru, ki je narodom tako zelo potreben. Dr. Stresemann se je za pozdrav iskreno zahvalil in v svojem kakor tudi v imenu svoje vlade odgovoril, da bo Nemčija gradila zvezo z Rusijo na podlagi prijateljske pogodbe, ki se je med obema državama sklenila v Rapallu.

Protiboljševiški preobrat na Kitajskem.

GENERAL ČAN-KAJ-ŠEK PRELOMIL Z BOLJŠEVIŠKO VLADO TAKO V HANKOVU KAKOR V KANTONU. — NAPAD NA KOMUNISTE V KANTONU.

Sanghai, 17. aprila. Stranka Kuomintang je pod predsedstvom generala Čan-Kai-Seka v Nankingu napravila sledeči sklep: Kantonska vlada v Hankovu je odstavljena. Proti celokupnemu ministrstvu se vloži obtožba. Zahteva se, da se takoj aretirajo ministri za pravosodje, minister za poljedelstvo v kantonski vladi in oba voditelja kitajske komunistične stranke. Dalje se zahteva aretacija in izgon boljševiškega emisarja in svetovalca kantona vlade Borodina.

Hongkong, 17. aprila. (Izv.) Očividno v dogovoru s Čan-Kai-Sekom se je istočasno z dogodki v Nankingu izvršil tudi prevrat v Kantonu. Kakor javljajo iz Kantona je general Li-Čaj-Sun, podpoveljnik Čan-Kai-Seka in njegov prijatelj, ki sedaj poveljuje garniziji v Kantonu, izvršil napad na centralo strokovnih organizacij in na lokal komunistične stranke uprave. Vojaštvo je pri tem naletelo na precejšen odpor. Napadenci so se branili z orožjem. Prišlo je do krvavih pouličnih bojev, pri katerih je bilo ubitih nad 250 oseb. Več sto komunistov in delavcev so aretirali. Poulični boji se še nadaljujejo, vendar je že gotovo, da general popolnoma obvlada položaj. V Kantonu vlada veliko razburjenje. Vse trgovine so zaprte.

Sanghai, 17. aprila. (Izv.) Po zadnjih poročilih iz Nankinga je Čan-Kai-Sek koncentriral 50.000 najboljših mož v bližini Vuhu. Te čete so očividno pripravljene za morebitne boje proti kantonski vladi.

Sanghai, 17. aprila. (Izv.) 21. aprila odide v Kanton ekspedicija 2000 angleških pomor-

ščakov. V ta namen je prirejenih že več angleških ladij za vojaški transport.

Sanghai, 17. aprila. Generalna stavka se je ponesrečila. Vsa skladišča orožja, ki so ga imeli pripravljenega komunisti, so zaplenjena.

Akcija velesil zaradi dogodkov v Nankingu.

Amerika se je ne udeležila.

Pariz, 17. aprila. Iz Pekinga javljajo, da so poslaniki Anglije, Francije, Japonske, Združenih držav in Italije označili odgovor generala Čena glede zadoščenja za dogodke v Nankingu kot popolnoma nesprejemljiv. Glede varstva imetja in življenja inozemcev vsebuje generalov odgovor prikrito grožnjo, ker protestira proti pogodbam med kitajsko in prizadetimi silami in izjavlja, da se niso sklenile te pogodbe na principu enakosti. Zato poslaniki predlagajo svojim vladam, naj se dogovore glede sestave nove note na kitajsko vlado. Odkar se je vložila prva nota, so se pa tudi dogodile nove stvari, med tem zlasti spor in prelom med zavetniki in pristaši kantonske vlade. S tem je odgovor generala Čena mnogo izgubil na svoji vrednosti in pomenu. Zato se bodo morale velesile odločiti, ali naj se s Čenom sploh še pogajajo, ali pa naj sežejo po sankcijah.

Washington, 17. aprila. Politični krogi smatrajo, da je položaj v Kitajski po najnovejših dogodkih še bolj zamotan. Združene

VELIK POTRES V ČILE.

Santiago de Chile, 17. aprila. Hud potres je obiskal Čile in je na več krajih povzročil požar. Mnogo poslopij se je zrušilo, še več pa jih je laže poškodovanih. Doslej so ugotovili nad 50 mrtvecev in še enkrat toliko ranjenih. V celem mestu ni ostala nobena šipa cela. Gasilstvo se trudi, da bi omejilo požare, ki jih je potres povzročil. Polovico mesta je brez razsvetljave. Med prebivalstvom vlada nepopisna panika. Tisoči beže v gore, da bi se izognili razrušenosti, ki ga so pričakovali.

VIHARJI V MAROKU.

Madrid, 17. aprila. (Izv.) Viharji so ob afriški obali napravili okoli 50 milijonov pesetov škode. V Melilla se je porušil cel del mesta. Ves promet je ustavljen. Vojaštvo je odhitelo na pomoč. Sam Primo de Rivera bo obiskal prizadete kraje.

VIHARJI NA ŠPANSKEM.

Madrid, 17. aprila. (Izv.) V Almeria je pet viharjev napravilo ogromno škodo. Več tisoč kmetov je prišlo ob vse. V viharju je izginilo nad 200 ribiških ladij in čolnov.

VELIKE POPLAVE OB MISISIPI.

Newyork, 17. aprila. Silni viharji so v dolini reke Misisipi napravili ogromno škodo. Vsa dolina je prepravljena. Nad sto oseb je utonilo. Polja so opustošena. Okoli 2000 oseb je brez strehe.

PONEVERBA PRI ŠVICARSKI NARODNI BANKI.

Curich, 17. aprila. Zadnji terek je blagajnik narodne banke Kessler odplul v motornem čolnu po jezeru in se ni več vrnil. Naslednji dan so našli čoln brez gospodarja na vodi. Ugotovili so, da je Kessler vzel s seboj 560.000 frankov bančnega denarja. Sumijo, da je blagajnik le simuliral nezgodu na jezeru, da je tako mogel bolj neopažen izginiti s tujim denarjem v žepu.

Tudi Mažarska hoče demonstrirati?

Bukarešta, 17. aprila. (Izv.) Temešvarski listi javljajo, da se že nekoliko dni opaža pokret mažarskih čet ob romunski meji. Mažarska vlada skuša to naslaskati tako, kakor

nevre. Te vaje se morajo smatrati kot manifestacija Italije z demonstrativnim namenom, tako glede tiranskega, kakor jadranskega morja.

KUOMINTANG.

Ta dolgovetna beseda pomeni »Državno narodno stranko.« *Nad glavnim stanom kantonske vojske in drugimi uradi visi vedno napis: »Kuomintang ima vso oblast.« Geslo je popolnoma opravičeno. Vlada je v južnem Kitajskem stranki izvrševalni odbor, kakor je tudi n. pr. v Mussolinijevi Italiji ali sovjetski Rusiji. Kuomintang je nastal okrog l. 1901. med kitajskimi visokošolci na Japonskem in kmalu se je naslonil na tajno društvo Hsing-čun-yun (Zveza za povišanje Kitajske) pod vodstvom znanega očeta kitajske revolucije dr. Sun-jat-Sena. Po revoluciji l. 1911. je postala ta zveza pod novim imenom Kuomintang povse evropskim slična politična stranka na Kitajskem, ki je poslala svoje ljudi v pekinški parlament. Vse ostale, severne stranke so še vedno nastale okoli posameznih generalov in gubernatorjev.*

Sedanji Kuomintang je Borodinovo delo. Po dvehletnem prizadevanju je vstvaril ta ruski sovjetski general in politik nova pravila po komunističnem vzorcu, a brez razredne omejenosti. Član Kuomintanga lahko postane vsak nacionalen Kitajec (tudi »buržuj«*), če ga priporočita dva člana in mestni odbor. Vsak član dobi izkaznico in knjižico, kjer se zabeležijo mesečni članski prispevki (v višini kakih 20 Din!). Strankin kongres izvoli letno osrednji odbor in devetčlansko vodstvo. Nižje stojijo deželni, oblastni, okrožni in mestni odbori, ki tvorijo strogo urejeno lestvico.*

Temeljne kuomintangove stanice obstojijo po tovarnah, meščanskih klubih, zadrugah, državnih uradih, vojaških oddelkih itd. Kakor komunisti, vzdržujejo Kitajci strogi red. Posebni »cenzorji« *zasledujejo vsakega posameznika in vsako skupino ter je njih oblast neizprosna. Sicer je to vohunstvo v kitajski naravi.*

Sun-jat-Sen s častnim priimkom Gsung-hi (»Vtelesenje najvišjega reda«*) je po čl. 4. strankinih pravil njen predsednik tudi po smrti. Vse seje se vršijo pred njegovo sliko in se pričnejo s čitanjem njegove politične oporoke. Vsak mesec se priredijo Sun-jat-senove spominke slavnosti. Vse to odgovarja oboževanju prednikov, na katerem temelji kitajska uravstvenost, oz. verstvo. Poročali smo že o notranjih strankinih težkočah: razkolu med komunisti in desničarji ter med generali in politik. Ta prepis bo seveda imel velik vpliv na kitajske dogodke. Sedanji strankini cilji pa nikakor niso komunistični ali celo revolucionarni. Glavne zahteve obsegajo samo: 1. odpravljenje neomejene oblasti vojnih gubernatorjev, 2. uradniško reformo in kazen za podkupnost, 3. ukinjenje angleških in drugih tujih predprav. Razen tega hoče Kuomintang graditi ceste, železnice, pristanišča, uvesti dohodninski davek, metrične mere in uteži ter drugo, kar bo omogočilo Kitaju napredek.*